

Datum: 2022-10-28

Diarienummer: Fi2022/02280

Vår referens:

mia.ahlgren@funktionsratt.se

Mottagare:

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.ofa.ko@regeringskansliet.se

Funktionsrätt Sverige yttrande om Skydd för konsumenters kollektiva intressen – genomförande av EU:s grupptalandirektiv SOU 2022:42

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 50 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sammanfattning

Betänkandet innehåller förslag om hur EU:s grupptalandedirektiv ska genomföras i Sverige. Syftet med direktivet är bl.a. att uppnå en hög konsumentskyddsnivå och att förbättra konsumenters tillgång till rättslig prövning.

Funktionsrätt Sverige välkomnar att EU beslutat att stärka konsumentskyddet, men beklagar att det saknas koppling till Tillgänglighetsdirektivet. Vi föreslår ett tillägg i artikel 16 som rör omfattning med hänvisning till efterlevnadsåtgärder i direktivet om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

Genom att koppla samman de båda direktiven i svensk lag har regeringen möjlighet att omsätta ambitionen i regeringsförklaringen 2022 i handling. Citat: "Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhället utan att utsättas för diskriminering. Att integrera funktionsrättsperspektivet i fler politik- och samhällsområden är fortsatt i fokus."

Vi yttrar oss enbart om kopplingen mellan de båda direktiven. I övrigt ställer vi oss bakom Sveriges Konsumenters yttrande.

Behovet av stärkt konsumentskydd för personer med funktionsnedsättning

EU har, liksom 184 stater inklusive Sverige, ratificerat konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Funktionsrättskonventionen. Ratificeringen har bidragit till att funktionsrättsperspektiven med hänvisning till konventionen har förts in i flera lagar, särskilt när det gäller tillgänglighet till digitala produkter och tjänster, men det finns även skall-krav på tillgänglighet för allt som ska användas av människor i till exempel upphandlingsdirektivet.

I EU-kommissionens ursprungliga förslag till revidering av grupptalandedirektivet fanns kopplingen till Tillgänglighetsdirektivet, men någonstans på vägen missades detta så att det saknas i bilagan till direktivet. EU har fått stark uppmaning från FN:s övervakningskommitté om att åtgärda brister i översynen av lagar som är i linje med Funktionsrättskonventionen¹. Det här ett exempel på en sådan brist som mycket möjligt kommer att uppmärksammas. Men det finns alla möjligheter för medlemsstaterna att åtgärda i sin nationella lagstiftning.

Vi har uppgift om att vissa medlemsländer har tagit en sådan möjlighet när det gäller genomförandet av EU:s horisontella tillgänglighetsdirektiv (European Accessibility Act) från 2019 som anger vilka tillgänglighetskrav som ska gälla på den gemensamma marknaden för en rad konsumentprodukter. Kraven som listas i bilagan kan användas även i andra unionsakter (artikel 24). Kraven på efterlevnad i artikel 29 handlar bland annat om stöd från organisationer i konsumenters rätt att vidta åtgärder i domstol och förvaltningsmyndighet.

I betänkandet om genomförande av tillgänglighetsdirektivet, SOU 2021:44 hänvisas till att behandlingen av artikeln skulle invänta utredningen genomförande av EU-direktivet om grupptalan till skydd för konsumenters kollektiva intressen innan frågan om grupptalan skulle behandlas vidare (kap 17.3 och 17.5.3). Utredningen diskuterade de stora brister i efterlevnad av tillgänglighetslagstiftning och vikten av tillgång till rättvisa för konsumenter med funktionsnedsättning men landade inte i ett författningsförslag. Funktionsrätt Sverige lämnade ett särskilt yttrande där efterfrågade förslag i författning för att fullt ut införa direktivet när det gäller artikel 24 andra unionsakter och 29 om efterlevande.

Ett överträdelseförfarande gentemot Sverige har inletts av EU-kommissionen eftersom direktivet skulle varit infört i svensk lag den 28 juni 2022. Det kommer också att göras en bedömning av korrelationen mellan artiklarna i direktivet och hur de genomförs i svensk lag. Vissa andra länder har gått längre än direktivet i nationellt genomförande, även om det är flera länder som är försenade så har många ändå lämnat in handlingar om den pågående processen.

Funktionsrätt Sverige hoppas att regeringen ser möjligheten att samordna genomförandet av direktivet om grupptalan och tillgänglighetsdirektivet så att konsumenter med funktionsnedsättning får möjlighet även i Sverige att ta frågor till domstol. Konkret kan det lösas till exempel genom ett tillägg till artikel 16 som rör tillämpningsområdet för grupptalan.

På detta sätt skulle regeringen kunna omsätta orden i regeringsförklaringen om funktionsrätt i handling.

Med vänliga hälsningar



Nicklas Mårtensson
Generalsekreterare
Funktionsrätt Sverige

ⁱ Se punkt 8 och 9 i FN:s rekommendationer till EU från 2015
<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=14429&langId=en> Frågan om vad som har gjorts upprepades 2021, och senast i april ska EU svara på frågor till FN.
Samlad dokumentation:
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1138>